

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

ВИХОДИТЬ ТРИЧІ В ТИЖДЕНЬ

Рік II.

Станиславів, п'ятниця 6 березня 1942.

Ч. 27 (68).

ЗНАЧЕННЯ ВЕЛИКИХ ЛЮДЕЙ

Цілий культурний дорібок народів і людства залежить від великих людей. Вони є тими, що думають за багатьох, що бистріше деякі речі та життєві прояви помічають і ясніше їх бачать, що меткіше культурне життя організують. Вони є тими, що творять поступ народів і людства, тими, що просувають свої народи й ціле людство до раз-у-раз вищих форм цивілізації, до більшої суспільної справедливості.

Буває таке, що великі люди вириваються з нечека, несподівано, з низів і тоді вони вистрілюють високо вгору летом орла й своїм світлом освітлюють усе до круг себе, ладом прожектора видають сніп сніва на весь народ, із якого вийшли. Вони бистрим леготом здійснюють на вершини людської культури та вірним зором спостерігають щільну й прірви в побудові свого суспільства. Діється це тому, що великі люди мають у собі незбагнену силу, якої бракує звичайним, пересічним людським одиницям, а саме те, що в науковому світі називається інтуїцією, цебто духовною силою, прочуванням, силою внутрішньої екзистенції. Та сила дозволяє великим людям помічати та розгадувати найскладніші явища, наукові правди й практичні дії.

Але бувають також, в інших передумовинах, такі великі люди, що не вириваються значно високо понад своє оточення. Вони об'єднані більше чи сполучені тіснішими зв'язками з власним громадянством, вони й ведуть його повільним, але певним кроком, дорогою еволюції й ступеневого розвитку, до далекого ідеалу. Вони сконцентровані, об'єднують, зосереджують у собі історію свого народу й пророкують, володарською рукою витячують далеку мету мандрівки, вказують на якийсь високий ідеал, неначе на далекий вогневий стовп і приказують слідувати за собою до тих своїх заповітних знаків, до зір.

В умовах життя українського народу розуміємо під назвою великих людей перш за все геніальних творців мери, письменників, поетів, а в другу чергу, великих полководців, геніальних стратегів, значених будівничих держави й мудрих політичних діячів.

У тисмолітті української історії

були світлі постаті великих розумом і духом князів, королів і гетьманів, як наприклад, князь Святослав Завойовник, князь Володимир Великий, князь Ярослав Мудрий, як володар сильної Галицької Держави аж до Чорного моря з столицею Великим Галичем над Дунаєм, князь Ярослав Осмомисл, як король Данило, як найбільший на просторі України Гетьман Богдан Хмельницький, чи врешті трагічно-незрозумілий народом гетьман Іван Мазепа. Всі вони творили історію, всі вони в ім'я національних інтересів здійснювали задушевні бажання та мрії підлеглого собі українського населення, ставали на чолі всенародних рухів як виразники духа нації та її волі.

Не зважаючи на заслуги й велич цих постатей славного українського минулого, все ж таки за найбільшу людину в українців маємо й шануємо поета Тараса Шевченка. Він у нас перший між великими, бо влив у навіпмертвий уже організм українського народу животворящого духа й показав шлях до відродження. Він став у нас просто за синтезу цілого українського народу, бо коли наші великі державні мужі та полководці діяли більше з понуки свого громадянства, то він — навпаки — власним духом перетворив увесь народ. Животворча струя Шевченкової поетичної творчості сплила буйним річищем на рідне господарство, створила з не організованого суспільства новочасну націю.

Ми свідомі, яке значення мають для людства великі люди, а зокрема свідомі ми, яке епохальне, неощінене для українського народу значення Тараса Шевченка.

Тому ми в умовах нової дійсності, визволені та звільнені від інтернаціонального „радісного й щасливого“ життя, від зовсім неприманчивих виглядів утратити геть часом в майбутньому власне націоналізм: обличчя та злитися зате в якийсь один дивовижний у своїй злобо-сатанічній вигадці „ріднянський народ“, уважаємо за перш й наш обов'язок: згадати „не злим тихим словом“ саме Тараса Шевченка як найкращого з наших великих людей, значення якого в цю пору щойно безцінно, незмірно, неосяжне. (іс).

УСТУПЛЕННЯ ІРАНСЬКОГО КАБІНЕТУ

Іранський уряд разом зі своїм прем'єром подався до димісії. Цей уряд віддав, як відомо, Іран в посідання англійців і совєтів, але тепер став перед такими труднощами, що далі не міг уже їх поконувати. Причини уступлення цього уряду треба дошукуватися в внутрішніх відносинах краю. Мимо заперень про збереження незалежності совєтський натиск зростає

з кожним днем, спеціально в північних частинах Ірану, які більшовики вважають за свої провінції. Крім цього більшовицький уряд домагається відступлення йому одного порту в Перському заливі. Знову ж англійці зі свого боку так ведуть справу прохачування населення, що уряд уважав за відповідне уступити.

Нещевне положення в Рангуні

Утікачі з Рангуну подають цікаві відомості про положення в столиці Бірми. Один такий утікач оповідає, що в зв'язку з щораз сильнішими атаками летунства, мешканці міста втікають в гори. Уряд і Верховна Команда правдоподібно перенесли своє місце побуту

до Мандалая. В Рангуні залишилось ледве 100 тисяч мешканців. Решта, в числі около 300 тисяч, залишила його. Скляни позамікані, трамваї печинні. Головні вулиці затамовані возами та утікачами.

Засідання німецько-японської комісії

На днях відбулось засідання німецько-японської комісії для культурної співпраці Німеччини і Японії. Темою наради була справа поглиблення куль-

турної взаємодії та співпраці обох країн. В засіданні брали участь визначні особистості обох сторін.

МОЖЛИВОСТІ СПЛУКИ З КИТАЄМ

В Японії застановляються тепер над можливостями нових доріг та сполуки Китаю зі своїми союзниками, коли не стане бірманського шляху, цей одинокий тепер дороги, яка лучить Китай Чанкайшека з Бірмою, а тим самим з Англією і Америкою. Японська преса каже, що можливі були би ще такі лінії сполуки: Індія—Тибет (гори) — Сінкінінг або Іран—Совєти — Люціф — Сянфу або Аляска—Сибір—Хенгу. Перша лінія не може входити в рахунок, бо через Тибет взагалі не можна побудувати відночної дороги. Також не

знати, як довго англійці будуть мати Індійський океан. Друга дорога є неможливою через це, що вона мусіла вести через Совєтський Союз, а він підписав пакт нейтральності. Не гогорити вже про те, що по такій довгій дорозі не можна б доставляти більшої кількості матеріалу. В третьому випадку йшло б мабуть про позитрані транспорт, але сумнівне є, чи Англія й Америка мають для цього літаки. Американський посол в Чунцінгу заявив, що бірманська дорога це одна з життєвих ліній заприлязаних демократій.

Обов'язок праці в Італії

За королівським розпорядком та на ввезення Дуче уведено в Італії загальний обов'язок служби для всіх громадян від 18 до 56 року життя. Цей розпорядок означає новий крок в надрами

тотальної мобілізації всієї працюючої сили. Ціла фашистська преса з великим задоволенням стверджує, що так повстане ще тісніший зв'язок та співпраця заплала з фронтом.

З ПРОМОВИ ЛІТВІНОВА

Надзвичайний посол Сталіна в Вашингтоні, жид Літвінов (Валах) вголосив в Нью-Йорку публичну промову, в якій взяв своїх союзників Америку і Англію, щоб дали більшовикам негайну допомогу. Оце кілька уривків з його промови: „Тільки при веденні офезивни одночасно на кількох фронтах, можна поковати німецькі війська. Ми гаряче бажали б, щоб наші союзники теж ясно оцінювали ситуацію і відповідно поступали. На східнім фронті належить числитися з поважним розвитком випадків і ми бажали б до того часу одержати якнайбільшу допомогу. Належало б всі сили ввести в дію, так щоб не було бездіяльних армій, нерухомих флотів чи повітряних формацій.“

Це відноситься теж до матеріалу, який повинен бути достарчений в ті місця, де його найбільше потребувати-

муть. Таке жадання зовсім слушне. Треба перекинути сили з того місця, де вони нічого не роблять, в таке місце, де вони могли б бути помічні. Мала користь з того, що на заході знаходяться великі, добре узброєні армії, які є безчинні, тоді як на сході бої ведуться з найбільшим завзяттям і мають рішальне значення. Коли бої ті розіграються, тоді може заіснувати такий стан, що західні армії вже не будуть мати де зачати акції“.

В зв'язку з такими закидами Літвінова британській амбасадор в З'єдинених Державах лорд Геліфакс стверджує виправдати Англію. Він пояснював безчинність англійської армії тим, що з-поміж 3 і пів мільйона жовнірів, 2 мільйони потрібно для оборони самого острова. Тому цих жовнірів не можна рахувати до активної армії.

УКРАЇНСЬКИЙ КООПЕРАТИВНИЙ БАНК у СТАНИСЛАВІВІ

П.РЕНОВАТЬ З ДНЕМ 5 БЕРЕЗНЯ 1942 СВОЇ БЮРА ДО НОВОГО
МЬОКАЛО ПРИ ВУЛ.МАЗЕПИ Ч. 1, 1-Й ПОВЕРХ (бувша Шмидловського,
коло ціна „Тон“). ДИРЕКЦІЯ БАНКУ.

Новий японський амбасадор у Москві

Дотеперішній японський амбасадор у Москві генерал Татеківа уступив з уваги на своє здоров'я. За згодою царя це становище займе довідник японського міністерства закордонних справ Саго.

Друга невдаха атака північно-американської флотії на японські мандатні володіння

На основі вісток японської військово-морської флотії агенція „Домей“ повідомляє, що японська авіація недавно унеможливила нову спробу північно-американських морських одиноків залягувати японські мандатні острови. Японські літаки своєчасно зауважили групу американських воєнних кораблів, яка палила з гавайських островів в напрямі японських, тихоокеанських володінь. В швидкій і енергійній акції японські літаки ушкодили декілька американських кораблів, які завернули назад. (тп).

14 американських кораблів-цистерн завернуло з дороги

14 кораблів-цистерн, що вишляпили в Карибського моря в дальню дорогу — згідно з повідомленнями з Мараккібо — одержали дільня повернути. З уваги на німецькі атаки на нафтові порти бережжя Венесуели дальші транспортні нафти одержали аж до відкриття. (тп).

Нова головна квартира з Чанкайші у проводі

У висліді розмов між Чанкайші і британським наступником короля Індії, має бути утворена, згідно з повідомленнями „Домей“ з Банкіну, — спільна головна квартира в місцевості Мандалей, а в її проводі має стати Чанкайші. (тп).

Планована евакуація Бомбаю

Інформаційне бюро в Дельті повідомляє, що після підготовки до евакуації міст Калькути, Кольомбо, Мадрасу, і Карачі, губернатор провінції Роджер Ламлай планує населення Бомбаю, по можливості евакуювати це місто. Індійське центральне законодавче зібрання — згідно з одержаними повідомленнями — обереться в найближчу п'ятницю на загальне засідання, одначе його рішення ще не встановлені. (тп).

В південно-східній Азії

Японія, яка здобуває тепер нові простори на півдні Азії, поставить ці краї не тільки в нове політичне становище, але теж утворить нові господарські можливості.

Для будучих господарських відносин в цій частині світу вже тепер можна устійнити деякі основні напрями. Це буде передусім уєдностайнення палітової одиниці, якою буде сна, як валютний середник між неоднотипними країнами, влучення до нового велико-азійського простору. Одноразове загосподарювання усіх країв при уявленні надлишки продуктів в неоднотипних краях та раціональний розвод, і доцільно керування виміною продуктів з рештою світу. Для аніміти продуктів всередині цього простору мусить наступити розбудова японської торгової флотії. Продукція буде наставлена в першу чергу на заповнення східно-азійського простору. У всіх влученнях краях, праця має бути спрямована на продукцію та видобуток природних багатств так ваземних як і підземних. Японія, Китай і Манджу-ко крім своєї сільськогосподарської продукції будуть розвивати промисло-

вість, яка має покривати заотребування цілого зайнятого східно-азійського простору. Це означає цілковите вилучення американсько-англійських промислових достав для Китаю, Індії та Філіпін. Це не буде означати замкнення взагалі товарообміну з європеї-ськими країнами. Навпаки — в той спосіб цей простір буде вивозити свої надлишки, а ввозити все те, чого йому бракує. Всі заклади англо-французьких капіталістів будуть на час війни сконфісковані. Японська держава вбереже публичні заклади. Очевидно, йде про те, щоб праця на ініціативах, копальнях та фабриках не задержувалася. Який стан буде по війні, це шобно вирішить мир. Однак є певне, що всі ці заклади чужих капіталістів мусять бути влучені в нову господарську систему, де жоден капіталіст з Лондону чи Вашингтону не буде вже дивувати скільки треба продукувати цинку, скільки має конструювати кавчук та скільки потрібно на прожиток робітничкові. Таким чином раз на завжди буде зложена система виписку капіталістичної класу, а життя прибере більш нормальні форми.

Пастирський лист проти большевизму

Луцький та ковельський єрхієпископи видали пастирський лист до духовенства та вірних. В ньому стверджується, що совети тероризували та нищили душі людей, та що сила непереможної німецької армії завалила мур між українським народом та рештою світа. Лист цей займається в по-

дробних мерквонно-політично-большевизму і закликає всіх вірних до співпраці над новим ладом під охороною Гайху. Цим пастирським листом звеличала одна з провідних осіб церковного життя східних областей з власної ініціативи до співпраці. (тп).

Японські втрати в кораблях на Тихому океані

Компетентні круги японської військової флотії заявляють, що всупереч американським твердженням, Японія від початку воєнних дій на Тихому океані не втратила досі ані одного кружляка, як теж ні одного авіаносця. Японія втратила тільки 4 есмінці, які були затоплені і 4 пошкоджені. Крім того японці втратили 2 підводні човни, а 2 пропали без вісті: якщо йде про транспортні кораблі, то втрати їх в порівнянні із великими воєнними операціями дуже незначні. (тп).

Голландські військові круги стверджують перевагу японської авіації в північно-західній полові Тихого океану

На основі радіо-інформації з Батавії, агенція „Домей“ повідомляє, що військові круги Голландської Індії схвильовані через те, що „влучені“ Держави Америки не прислали досі жодної допомоги, а зокрема для голландської авіації. А тому в південно-західній полові Тихого океану поважно відчувається недостачу в авіації, завдяки чому японці мають можливість без великих перенон атакувати бази авіації. (тп).

Звідомлення

Верховної Команди

З Головної Квартири Фірера 4 березня 1942 р.

Верховна Команда Збройних Сил повідомляє:

На фронті облоги Севастополя обкружено і знищено совєтські снаги під час сироби проломитися крізь німецькі становища. При великих втратних втратах ворога здобуто 240 подорожних і 16 панцирників, а також багато скорострільів і гранатометів. У Донецькому басейні повторив ворог ударемне безуспішні наступи. В протинаступі тісні стрільці, при підтримці панцерних і летунських сил, у вразливому свідданні розбили ворожий корпус кавалерії. Наші панцерники досягли відступуючого ворога та завдали йому тяжких утрат.

На різних місцях середнього та північного відтинку фронту поведени наступи ворога осталися без успіху. При власному місцевому випаді ворога вкинуто з його власного становища. Легіон СС-ів із Фінляндії захопив при цьому в зайнятому рукопашному бою 25 ворожих укріплень. У двох 2 і 3 березня втратив супротивник на східному фронті разом 75 панцерників. У бою між німецькими бомбовиками та британськими швидкими суднами в Каналі пошкоджено кількома влучними пострілами вороже швидко судно.

В Північній Африці німецькі літаки вночі на 3 березня заатакували забудовані летовища Елькабрін у Суецькому каналі. Повстали великі пожежі та сильні вибухи в складах із військово-ними матеріалами та в інших уладженнях летовищ. Багато ворожих літаків знищено на землі. Військові об'єкти пристані в Олександрії обкидало мінною почі бомбами. Ворог залетів мінною почі в одну німецьку затоку й утратив при цьому один бомбовик.

Дальші пічні атаки британських бомбовиків були спрямовані на округу Великого Парижа. Французьке цивільне населення зазнало при цьому великі втрати вбитими й пораненими.

Із КЛЕНОВИЙ

СИНІ КВІТИ

Тік-так... тік-так... — вистукував стінний годинник, а його звуки неслись тихо по освіченому коридорі лікарні, що своїми білими стінами, нов біла сорочечка, товула в темряві ночі.

Тік-так... тік-так... — ритмічно лунали кроки старого сторожа лікарні, що своєю бадьорою поставою та підкрученими вгору вусами нагадував старого усеуза.

Тік-так... тік-так... — билась серця хворих у лікарні. Одні билась помаліше, другі швидше, а інші, мов на тривогу... Іноді переставали битись і монкла, мовляки вапика...

На другому поверсі в лікарні, під чиевом 21, лежав полонений. На його байдому, мов стіна, обличчі горів нездоровий рум'янець. Волосся темною гадючою вилосся кругом голови і спадало на білу, мов сніг, подушку. З-під волосся зради-годи вишарали великі сині очі, надали ажкось, блудним огнином і тисли, немов топили в гарчачі, що раз-у-раз дужче та й дужче відносилася.

38°... 39°... 39,6°... 40°... — указував термометр у руках молодого сестри, що, похвляна над ним, мов жати над своїм скном, вслухувалася у нерівномірний віддих хворого, спрощувала йому ву-

ста, давала оклади та ловила рідкі погляди його очей. А ці погляди полоненого надали іскорками на дно її серця, та те, щоб колось загорітись ясним полум'ям...

Але молода сестра цього не знала. Знала лише, що він полонений, привезли його ледве кілька днів тому зі стайі, кругом виснаженого, а лікарі ствердили в нього важке запалення легень унаслідок виснаження та простуди. Називався Олесь.

Сестра Тана цієї ночі дежурила. Всі хворі знали про це, а скільки з них чекало на це — чекало, щоб поглянути на неї, побачити усмішку, що кокетливо гралась на чарівному обличчі та чути її шепетливий голосок: „Що чувати?“

— Сестро Танечко... сестро Танечко... мені щось гірше, а не можу спати, — кликала за сестрою другий полонений.

Сестра Тана клала свої руки на його обличчя, накривала йому очі і він засинав...

— Сестро Танечко, а в мене чогось так серце б'ється... — стогнучи, говорив якийсь смуглявий молодець, теж полонений.

Сестра Тана підклала руку в околиці його серця і жартуючи, говорила: — О, це хвороба серця! Вона довга й дуже важка...

Всі хворі знали, що це за хвороба, бо навипередки любилися в сестрі Тані, званій Танечка, а популярно Сонечка, і, сміючись, питалися:

— А сестра Танечка вже на неї хворіла?

— Ех! Ви дуже цікаві! Зачекайте, як вижджасте, тоді відповім вам на це. — і сміялася до інших хворих...

Прийшов вересень... Олесь повертався до здоров'я, але часто сидів сумний, бо хвороба виснажила його до решти. Іноді щось вислав, але що писав, ніхто про це не знав, навіть сестрі Тані не хотів показати, лиш говорив:

— Чекайте, колось покажу!

— Е! Колось буде запізно, — відповідала сестра Тана, — і вдавала ображену, а насправді знала, що він є абсолютним філософом, бо признався їй про це, що више вірні, бо винадково раз підглянула і... не щось знала... але про це нікому не збиралась, хіба своїйому серцю, яке так ніжно для Олесь билось.

Олесь тоді дивився на неї своїми великими, темно-синіми очима, і, зда-

валося, хотів розказати те, чого уста не могли розказати...

Так зродилася любов, що одного удоровалась, а другого серце щастям повнило...

— Було це раненько на самі Олесь іменини... Коли він випадком збудився, то біла нього на столику лежала прекрасна китиця синіх квітів, а біла неї карточка з написом: „У день Ваших іменин від незнайомої“...

Охвований дивним почуттям радості і щастя, Олесь привав до цих синіх квіток і, підумавши, крадькома пригортав до свого серця.

— Невже не від Сонечки? — думав Олесь, і здавалось йому, що крила нові відросли, що хвороба його, це коварний, прикрив сон і все минуле, це прикрив сон. А ці сині квіти, Сонечка, його велика любов, це дійсність, еолодка дійсність...

— Але чи справді не від Сонечки? І чи вона любить його? Скільки він їй завдячує! Як би не вона, може вже й не жив би...

Олесь уже зовсім повернувся до здоров'я...

Одного погідного осіннього дня по Олесь прийшла рідня. Радості не було меж...

ЗАКОНОДАВСТВО ПРАЦІ

НОВИНКИ

СЬОГОДНІ — п'ятниця:
Тимотея прп.
ЗАТРА — субота:
Найш. мощ. в С.
ПІСЛЯ ЗАТРА — неділя:
3 посту. Полікар.

В національно-соціалістичному устрою праця має дуже велике значіння. Й уважаться слушно підставою добробуту держави. Для того, як законодавство Німеччини — так і впровадило на ній законодавство Генерального Губернаторства, звертало увагу на те, щоб якомога більше піднести надатність пр-ці. Для регуляції всіх справ, зв'язаних з працею, створено цілу систему урядів, яких називають в Уряді (Praxis) (Arbeitsamt). Термін становлення цього Уряду Праці простягається на цілу ділячку становлення польської держави. Він має свої філії в Польщі, Литві, а на терені латвійської сферополітурі в Рогатині.

До Уряду Праці належить регуляція ринку праці — сфера прийомів в редакції повинні бути там де й найбільше треба (посередництво праці). Пова Урядом Праці жоден уряд, він установа це може займатися посередництвом праці, крім спеціальною угодою і від його контролю. Регуляція платень, охорона праці, промислової індустрії (уряд праці перебрала функції двох польських інвесторів праці). Відомі до нього належать теж посередництво в спорах між підприємцями і працевлаштувачами і вербування робітників до Німеччини.

Начальник Уряду Праці має право ставити вимоги на українців за порушення постанов про працю в тих справах, в яких судить суд, і накладати покарання грошени карі.

В першу чергу законодавство створює до того, щоб не було людей, які не хотіли би працювати. Тому дієно з постановою, що обов'язок в Німеччині, впроваджується розпорядженнями з дня 16 X, 1939 загальний обов'язок праці для всіх громадян і громадян Губернаторства. Тому обов'язкові підлягають усі громадяни від 18 (місяця повноліття) до 60 (в жінок, які є в діти) до праці та не виконують сталого суспільно-корисної роботи. Таких людей може уряд праці покласти на посередництво уряду праці до виконання важких публічних робіт, як будова доріг, мостів, залізниць, регуляція рік і т. д. За порушення наклаються платні згідно з тарифом.

Повністю, як у Німеччині, впроваджено для арійського населення в Генеральному Губернаторстві службу праці, організовану за національним принципом. Для українців служба праці ається "Українською Службою Батьківщини". До неї є обов'язані всі ті особи, що підлягають обов'язковій праці. Польщається до неї означені річчями.

Цілий ряд дальших принципів частинно має запроваджених в Галичині — має на меті, щоб могла з одної сторони використовувати робочою силою, а з другої сторони, щоб не допустити до того, щоб люди факхово вишколені працювали поза факхом.

Розд. 22. II. — 1941 р. обов'язуючий в Галичині від 1. I. — 1942, не дозволяє

Але... прийшла й хвиля розставання... Це було найважче для них обидвох, бо, хоч не говорили, то знали, що віддана належать до себе.

І розійшлися з поцілунок на вулках, нерозлучні з собою думками й настань минулих сонячних хвилянь...

Розлука... лиш одне слово, а скільки жістув!... Було це в день імени Тарі. Вона сиділа чорез стіну на джурці в лікарні й думала:

"Світ але востроєний: Хто любить кого, не є люблений, хто ж не є люблений, не любить другого. Хто шову любить і є люблений, мусить скоріше чи пініше розвстатися зі своєю любов'ю..."

Нараз її думки перебіло голосне стук... стук у двері й, заки вона відкочила "прощу", — увійшов листоноша та передав малий пакувочок.

Така ветералаче передерла опакування і на велике своє здивування побачила книжку з своїм обгорті з написом "Сині квіти", а дальше "Жірткі поезій".

Дрохляччи рукави розкрила книжку і побачила вгорі товстий дружок надруковані слова: "Ці поезії присвячую сестрі Танечці, іваній "Солески"... Автор..."

працівникам покедати, чи приймати працю без дозволу Уряду Праці, а працевлаштувачам без того ж дозволу приймати чи звільняти робітників. Це зарядження має на меті панування над ринком праці.

Не впроваджене ще в Галичині зарядження про карти праці з 20. XI 1940 має довести до того, щоб кожний робітник працював по своїй спеціальності.

Згідно з тим зарядженням кожний працівник — пова працівниками публічних установ, лісництва й рільництва, працівники, що працюють тільки сезонно та дітей, що працюють у шкільному віці — мусить мати карту праці, встановлену урядом праці — властивим для місця заняття працівника (отже не той Уряд Праці видає карту, на котрого терені працівник працює, але той, на якого терені він є поліційно-мелдольний).

В карті працівника вписується факхові кваліфікації працівника, віку праці, до останніх 10 літ та всі зміни в праці. Карти праці відновлять карта в картотеці провадженій в Уряді Праці.

В ділянці охорони праці обов'язують давні польські приписи з деякими змінами.

Основна зміна щодо часу праці, нормальний час праці є 48 годин в тижді, але працевлаштувач має право піднести без угоди Уряду Праці час праці до 60 годин, а за угодою Уряду Праці навіть вище.

Закон говорить про святотчій дні, вільні від праці. Поруч основних днів вільних від праці для всього населення (Господарські державні свята), передбачено ще дні вільні від праці для німців та дітей для греко-католиків і православних. В ті дні всі особи правляють до даного впровадження мають бути звільнені від праці, крім що тому стоїть на перешкоді державна konieczність. Власник має право змакнути своє підприємство в свято, приналежне йому законом.

Розд. 20. VII. — 1940 нормує справу відпусток в той спосіб, що працо рішати про відпустку має керівник підприємства.

Відпустку має дістати працівник після перевіркованих 6 місяців. Вона вноситься нормально в робочих днів, а якщо хтось дуже потребує відпочинку, може дістати ще дальших 3 дні, а коли він має більше як 40 літ життя — дальших 6 днів, так що може вайвніше дістати разом 12 робочих днів відпустки.

В разі проступку, чи грубого порушення службових обов'язків працевлаштувач може звільнити працівника без виповідження. Повітам для робітників обов'язують виповідження 14 днів, а для працівників, що працюють менше як 4 місяці — 14 днів на кінець місяця, а для тих, що працювали довше як 4 місяці — 4 тижні на кінець місяця.

Коли працівник стає неадбачий до праці через недугу, або через випадок, якого не завинив — то має право через деякий час до плати. Коли працює менше як 4 місяці — має право до плати за 14 днів, коли працює довше як 4 місяці за 6 тижнів, ко- довше, як 2 роки через два місяці, а коли довше як 5 літ — через три місяці.

Щодо плати у нас обов'язують тари-

фи платень впроваджені для Генерального Губ-рнаторства, та цілий ряд тарифів — для поодиноких факхівців — впроваджені для Краківського дистрикту. Платні означені в тарифах не платні максимальні. Переступати їх вільно тільки за дозволом Відділу Праці в Дистрикті, крім платні передбачені різні додатки. Нпр. для робітників будівельних, що мусять доходити до праці більше, як 10 км — належаться додаткова оплата 50 гр. денно за дороу. Коли дойдуть публічним комунікаційним засобом — то підприємств, мусить заплатити за них карту їдн, коли мешкають поза домом — дістають 1 зол. додатку на харч і 50 гр. на нічліг.

Уряд праці посередничить у спорах між працівниками і працевлаштувачами, коли ходять о робітників різних та лісних.

В разі оголошеного спору між працівниками та працевлаштувачем, Уряд Праці переслухує свідків, переводить усі інші докази й коли доведе до угоди — вглядяє й викональність. Тоді така угода дріпнюється викональному впр-кові, коли до угоди не доведе — передє справу до суду.

Розпорядок про допомогу безробітним з 9 XI. — 1940 обов'язує у нас тільки у Львові. Воно передбачує відмоги тим працевлаштувачам працівникам, що переправляють принайменше 4 місяці, а останньо без власної вини є без праці.

Крім основної відмоги для працівника — дістає він ще додаткову на членів рідні, яких є обов'язаний утримувати. Крім того Уряд Праці платить за него цілий час безробітні забезпечення від недуги.

Інше забезпечення — досі в Галичині не впроваджене — досі 50% різниці в платні працівникам з факхов, у яких через брак пугіли чи сирівця, або інших причин обмежений час праці, нижє 80 годин на два тижні. (Нпр. робітник заробляє 1 злого за годину праці, факховика працює тільки 48 год. за два тижні. Робітник тратить на тім. Різниця між 48 год. а 80 год. вноситься 32 золот. Уряд Праці покриває з них 16 золотих.

Службовці і робітники публічних установ (державні і самоврядні уряди, залізниця, пошта та монополії) підлягають подібним приписам, як робітники з деякими змінами.

Напр. вони не мають карт праці, на їх прийнятті й звільненні не треба угоди Уряду Праці, вони не мають права мати побічного заняття без угоди вищої влади. Вони підлягають спеціальним тарифам — (Тарифа для службовців (ТО1) і для робітників (ТО2) публічних установ).

Приписи про працю для жидів є унормовані окремими законами. Вони дістають лиш 80 процентів тарифних винагород, не мають права до платної відпустки, дуже ограничене право до плати на час в здібності до праці через недугу чи вчасний випадок. Не мають права до жодних додаткових винагород. Вони підлягають примусовій праці (від 12 - 60 літ), яку можуть відбувати в таборах примусової праці. До них не відноситься дріпне про службу праці.

(В. Р.)

ПРАЦЯ ПАСІЧНИКА НА ВЕСНУ

З весною, як тільки настануть теплі дні, треба зробити головний перегляд бджіл після першого облету. Для такого перегляду треба вибрати теплий та сонячний день, коли температура в тіні виноситься принайменше +12° Ц. Якщо на дворі холодно, вуликів не можна відкрити, бо можна застудити черву.

При першому перегляді треба перевірити, як пень переживував та чи рамки вкриті достаточню бджолою. По цьому пізнаємо силу пня. Коли родинка вкриває 7 і більше рамок українського і даніського вулика, то це ознака сильного пня. Якщо вкриває 4 — 6 рамок, то пень середньосильний, а понижє трьох рамок бджолородина слаба. Таких пнів не треба держати на пасіці. Най-раше їх получати разом з мішним пнем.

При перегляді треба stwierдити, яка матка знаходиться у вулику. Коли родина має подостатком бджіл, то матка кладе яєчка у всі комірки кругом. Якщо матка стара або хвора, то вона яєчка розстрілює, а через те багато комірок залишається без черви. Коли пасічник заправляє горбату, або трутову черву, то це є показанням, що в вулику матка не закладена, або бджола трутвіва.

При першому облєті треба слідкувати

за бджолою, як вона себе почуває. Часто бджоли не вилягають з вулика, коли він не має матки. Тоді треба такому безматочному вуликові дати запасну матку, а як такої нема, то треба залучити безматочний пень з другою родиною. Глядо з весною треба аузити. Залишаємо тільки таку кількість рамок, яку бджола добре обидєє. В першу чергу залишаємо в вулику рамки з червою, пергою і медом. Тому, що на весні, а зокрема в березні, часто бувають ще приморозки, не можна утеплення виїмати, напівки часом треба вуликів ще більше утеплити. Температура в вулику повинна вноситься +34 до +37° Ц. Якщо температура нижча, то припиняється розвиток черви. В той час бджоли споживають більше меду, щоб вигорити теплоту.

Засоби харчів на весні повинні в середньому вноситься 6-10 кг. меду на одну бджолородину. Якщо нема подостатком меду, тоді бджола слабо червить. Пересічно для одної бджолородини в весняних місяцях потрібно повище 2 кг. меду місячно. При перегляді треба звернути увагу також на кількість вилку, що є необхідний для черви. Якщо вилку або перги нема, то треба в пасіці на тарілках поставити трохи житньої муки. Обов'язково на весні треба в пасіці поставити волоніку.

Шевченків місяць. Звертаємо увагу Громадяне-ва на величаву програму Шевченкового місяця в Станіславоні, поміщену в наступному числі. Метою всіх імпрез програми є поглибита знання про Гетьман України Іванко Івановича, користуючи із сучасних, пригожих для розвитку української культури умовних, усунути з великої часті Шевченка це большевницько-жидівське болото, що ним й-го впроваджені двох років обкладно, представляючи його слабим владувачем московських поетів, згідно з комунізму, приятелем москалів Г. Жидів. Глибокі змістом доповіді, гарна, вдумчиво уладжена виставка книжки "Шевченко й про Шевченка", 2 величкі концерти повинні сягнути в саліх імпрез усе культурно Громадянство Станіславона й округи. Зокрема на виставу треба організувати збірні гурти відвідувачів зі шкіл, з Читальні У. О. Т. з міста й округи. Зацікавлення Шевченковим місяцем уже дуже велике, тому владувачі повинні Громадянство забезпечити собі білеті вступу на всі імпрези довідуюсь, що Канцелярія У. О. Т. при вул. Губернаторській 2 буде вести в урядових годинах (від 8 до 15) передпродажу білетів. Заміснені повинні туди сиримовувати свої ш. ймові оголошенні участі.

Налічки на 9 й 10 березня. З нагоди Шевченкового місяця видає Культурно-Освітній Відділ У. О. К. мистецькі налічки, що їх повинні всі українські установи й усі українці Станіславона й округи наклеїти в кожному віку своєї хати в дні 9 й 10 березня. Налічки в ціні 0.50 зол. за штуку до набуття в Канцелярії У. О. Т. (при вул. Губернаторській 2), в Канцелярії У. О. К., в Укр. Банку, в Окр. Союзі Кооператив, в Народній Горілці й кінгартні, Філіям У. О. Т. вилке Канцелярії У. О. Т. ці налічки для всіх сіл й терену. Вони ж подбають про те, щоб не було ні однієї української хати, яка не прикрасила б вікон цими мистецькими налічками.

Повернули з "тамтого світу". Як довідуюсь з достовірного джерела, большевики мали розстріляти трьох арійців за дезерцію, одначе владуєся їм розстріляти лиш одного на призначені Янчук Іван, син Станіслава, ур. 1915 р. з села Переваль, Володимиро-Волинського району, Волинської області. Двом іншим ватомість удалося втікти і спасти своє життя, ось їхні прізвища: Павловський Іван, син Онуфрія, ур. 1909 р., з села Іваниці, коло Заболотова і Скрипник Михайло, син Федора, ур. 1909 р., з села Борща, коло Заболотова.

Полонені, що перебувають у Станіславоні. Як останньо довідуюсь, у станіславівському таборі для полонених перебувають такі полонені: 1) Харук Степан, с. Анни, ур. 16 II. 1918 р. в с. Устє, громада Микуляни, о-р. Коломия, ч. 7510. 2) Ненич Сихстахій з села Журів, повіт Рогатин, ч. 23516 3) Гриців Дмитро з села Добриляни, повіт Станіславоні, ч. 23493. 4) Коваль Андрій, ур. 5. II. 1914 о., з с. Буди, пов. Київ, ч. 7626 5) Гусак Павло, ур. 1918 р., з с. Гадомля, пов. Тернопіль. 6) Микюра Володимир, син Івана, ур. 16. VII. 1919 р. з села Герасимов, повіт Городоцька, ч. 7656. 7) Гаврилюк Михайло, ур. 12. VII. 1918 р., в Радомля, повіт Тернопіль. 8) Дашкович на ім'я, ур. 2. II. 1918 р., з с. Качка, повіт Станіславоні, ч. 7290 (рідня перебуває в Станіславоні, вул. Винкентого ч. 2. 9) Коверда, син Михайло, ур. X. 1918 р., з села Вилколука (коло Іоліни), ч. 7059 10) Остапчук Андрій, син Василь, ур. 3. I. 1918 р., а Ключеві Велюкого, повіт Коломия. 11) Ясичок Максим, син Івасі, ур. 1918 р. в Барині, пов. Бучач, замешкалий у Чехоні, коло Монастирськ.

Де можна купити радісний апарат. Німецька фірма "Ганаа" відчинила при вул. Гославського, напроти пошти, велику та гарно уладжену крамничню під назвою "Радіо-Ганаа", під факховим керівництвом Я. Григоука. Тут відбувається для німців та для українців продаж популярних радісних апаратів марки "Телюфінкен" (ГВ Кайль-143"). Крім цього можна тут набити радісні додатки та грамофонні вилти.

Пасічники одержують цукор. Хліборобська Палата у Львові одержала від німецької влади деяку кількість цукру для тих пасічників, що не можуть брати участі в вичинній акції (пу-ор-ва мід). Отже кожний пасічник може одер-

мати відповідну кількість цукру для відкормлення своїх бджіл, а за це му- сить вложити відповідне зобов'язання, що за 2 кг. одержаного цукру, відста- вить у 1942 р. 1 кг. меду. Цю справу займається Т. во „Сільський Господар“ у Станиславові, вул. Губернаторська ч. 29, 1 пов.

Завдання адвоката від сьогодніш- ньо хвилину. З хвилиною, коли в дистрикті Галичина почало діяти судів- ство, змогли й адвокати відновити свої канцелярії після дворічної перерви на більшовицької окупації. Перед адвокатами стоїть тепер велике завдання, а правна поміч є тепер більше потріб- на ніж у мирний час. Війна завжди стає критичною перевертуть в господарських відносинах, а тим самим захитує й їх правні основи. Більшовицька окупація, що тривала 21 місяць, увела в ці відно- шини повний хаос і стала причиною об- живлення етичної рівня населення. Сі-мейне життя зазнало великих потря- сень, а це викликало багато розводних, сепараційних та аліментційних справ. У тих випадках порада адвоката є не- обхідна. Загальна націоналізація прив- атного майна, переведена на основі сталінської конституції, всім колектив- ні кооперативні комбінати більшовиць- ких теоретиків так позунали господар- ські відносини, що поворот до нормаль- ного стану, реприватизація приватної власності, не дасться перевести без активної участі адвоката, об'яваного основною з правових приписами. Вже сьогодні напередодні повернення прив- атного майна його власникам, підго- товці праці в тому напрямі становить великий відсоток справ, які віддають сторони в руки адвокатів. Інша категорія справ це забезпечення майна вивезе- них і амь рдованих більшовицькими та пропанських без вісти. З цим пов'язані теж численні спадкові питання. Усі ці справи надзвичайно складні й трудні до роз- в'язки та ставлять великі вимоги до адвоката. Без допомоги адвоката люди чи хтонебудь зуміє власними силами орієнтуватися в тих складних відносинах. Треба добре орієнтуватися в правних приписах, що об'являють тепер у Генеральному Губернаторстві. В основі обя- вляює тут правний стан із с. р. 1939 року так, як його ухвалює польське законодавство, остільки, оскільки не- ле він у розрізі із розпорядками, про-

голошенням в Деннику Розпорядків для Генерального Губернаторства. І хоч с засада, що кожний громадянин повинен знати закони, що обов'язують, то все ж така є річчю, необхідною, щоб у сього- днішніх складних правних приписах міг непрапник яксайд орієнтуватися. (тв).

Поборювання дилетанства серед повитух. Палата Здорова має своїм завданням піклуватися здоровим ста- ном населення. Вона робить це різно- різними засобами й контролює всіх працівників у цій діяльності. Дуже пеку- чою справою є шкідлива діяльність усі- кого рода некваліфікованих повитух та великих сільських „бабок“. Щоб положи- ти край цьому явищу, яке в своїх на- слідках є дуже загрозливе для здоров- ного стану населення, заборонитися й унеможливити всякого рода неквалі- фікованим повитухам виконувати їх проедер. Допуститися лиш зареєстрова- ний й затверджені Палатою Здорова повитухи. Вони проводитимуть денник народжень, а уряди громадського стану (метрикальні) будуть записувати в свої книги лиш ті народжені діти, які є за- нотовані в деннику народжень повитухи. Дуже нескладний, але певний спо- сіб, щоб пожити край і викоренити основну шкідливу діяльність некваліфі- кованих акушерок. Денник народжень для кожної повитухи буде рівночасно свідоцтвом її праці. На тій основі вона одержуватиме пряді відповідної кіль- кости професійного матеріалу, якого неереєстровані повитухи ніяким робом не м'огтимуть одержати. (тв).

Служба Здорова з днем 1 квітня ц. р. Швидка й послідовна організація Служби Здорова в дистрикті Галичина, переведена Палатою Здорова (Gesund- heitkammer), добігас свого кінця. Лікарі, аптекарі, дентисти, фельчери, повитухи й усесого рода допоміжний санітарний персонал після реєст. ації й признання кваліфікації, переведених у Палату Здо- рови, одержать особисту урядову ви- казку (Ausweis), якою могтимуть легі- тимуватися при виконуванні свого зван- ня. Лиш на основі того виказу буде можна одержати карту пряділу (Zuteilungskarte), що дає право набути потріб- ний професійний матеріал (праховуючи сюди такі речі, як напр. мило, спирт) До дня 1 квітня реєстраційні праці будуть покінчені. (тв).

Примітка 31. **eu** читається як ой нап.: **Heu** (гой).

Примітка 32. В третім відмінку множини при іменниках всіх трьох родів кла- деться родивник **den**, а всі іменники в тім же відмінку одержують закінчення **-n** або **-en**.

Пам'ятай! Дієслово **befehlen** приказувати відмінюється так: **ich befehle, du befehlst, er befiehlt, wir befehlen, ihr befiehlt, sie befehlen** — спосіб наказовий **befiehl, b-fhiet**. Das **Heu** сіно (2 відм. des Heus або des Heue-); das **Stroh** солома (2 відм. des Strohs або des Strohes).

Die Mutter gibt den Kindern Kleider und Nahrung. Der Lehrer befehrt die Schüler; die Schüler sind dem Lehrer dankbar. Der Knecht gibt den Pferden Heu und Stroh. Die Kühe liefern den Menschen Milch. Das Wasser ist den Menschen, den Tieren und den Pflanzen unentbehrlich.

Відміна означеного родивника.

	Відмінок	Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід
Однина	1	der	die	das
	2	des	der	des
	3	dem	der	dem
	4	den	die	das
Множина	1		die	
	2		der	
	3		den	
	4		die	

Примітка 33. З таблиці, яка представляє нам відміну родивника der, die das, бачимо, що німецька мова має тільки 4 відмінки. Родивник der, die das, наза- вється означений родивник.

Зарядження

На основі обов'язуючих законів арт. 15 а 11. 3. 1932 заряджую не- гайне охолодненн та оголошен- ния всіх термінаторів і неосвоє- лінних робітників без огляду на висоту тижневої заробітної плати до Професійної Обов'язкової Школи в Станиславові, вул. Вірменська ч. 16, щоб дати їм можливість по- закінченні навчання скласти че- ладничий іспит. Відвідування школи є обов'язкове за своє- часне оголошення або за неточне відвідування учнями школи відпо- відальній майстер, згл. керівник промислової установи. Ті, що від- т'яються від виконання цього обя- вляю, будуть поліційно пока- рани.

Додаткові висви відбуваються до 10 го березня 1942 Навчання буде проводити в такі дні: вів- тирки, середи, четверги і п'ятниці від год. 16 30 до 19 15.

Крайшульамт (Окр. Шкільна Управа): **на П А Х О Л К І В** ш. 1942.

Оголошення

Повідається вірше всім учителям української національності, що для важливої справи Український Окружний Комітет в Станиславові потребує еві- денції всіх учителів українців. Тому відрже просимо всіх учителів народних, середніх, високих і фахових шкіл та працівників дошкільних устанав, тих, що працюють у своїй професії, або що досі безробітні, зареєструватися у своїх Повітових Комітетах чи делегатурах.

Повідаємо, що Шкільний Відділ при УОК в Станиславові висилає до всіх повітових комітетів та делегатур ста- ниславської округи анкети листки для учителів українців. Іх треба вповнити у трьох примірниках, (одні друкований залучуємо, а ще два інші кожний уч- тель муєть скопіювати — вповнити) та найдальше до дня 10 березня ц. р. через делегатури вислати до Україн- ського Окружного Комітету в Станисла- вові, вул. Ієрі-га 22.

Референт Шкільного Відділу
Проф. Маркіян Грабовенський

Оголошення

В справі бракувати сил до праці. Просимо аголошувати в Українським Окружним Комітеті (Відділ Допомоги (По- ловеним) своє заповнення на сили до праці. В тій цілі будуть ерділені полонени до праці, а інтересити подба- ють про їх харч і удержання.

За Окружну Комітету
Допомоги Полоненим
Антін Білоскурський

Робітництво до пакования хемічних виробів п трібно негайно. Зголошення: „Буркут“, вул. Київська ч. 24

ОПОВІСТКА

Курс на спортових судів
(легковатляка, кований м'яч, гри)
розпочнеться в суботу, дня 7-го березня ц. р. о год. 18 00 у до- міві Секції Тіловиховання, вул. М. Вели ч 3/1. (2 2)
Провід Секції Тіловиховання.

Відповідальний редактор:
Дмитро Грегалинський.
Видавництво:
Українське Видавництво часописів і журналів для дистрикту Галичина Львів.
Редакція:
Станиславів, вул. Леся Українки ч. 3/1. телефон ч. 16-53.
Адміністрація й експедиція:
Станиславів, вул. А. Гітлера ч. 19. телефон ч. 15-63.

Самоучок німецької мови.

ЛЕКЦІЯ ІХ.

Der Sohn ist dem Vater ähnlich, Сын є подібний до батька.
Die Mutter gibt dem Kinde Nahrung, Мати дає дитві поживу.
Das Wasser ist dem Menschen unentbehrlich, Вода необхідна для чоловіка.
Bei dem Lehrer gehorsam! Будь послухний (а, е) учителєві.
Die Tochter dankt dem Vater, Дочка дякує батькові.

Примітка 29 В третім відмінку однини на питання **wem?** (кому? чом у?) при іменниках чоловічого і середнього роду кладеться родивник **dem**.

Пам'ятай! Дієслово **geben** давити відмінюється так: **ich gebe** даю, **du gibst** даєш, **er, sie, es gibt** він, в-на, воно дає, **wir geben** даємо, **ihr gebet** даєте, **sie geben** дають — **gibt** дай! **gebet!** дайте! — Третій відмінок **dem Kinde** може звучати також **dem Kind**. — **Der Mensch** відмінюється так, що у всіх відмінках однини і множини вложує закінчення **-en**: **der Mensch, des Menschen, dem Menschen, den Menschen** ітд. — Сын і дитина до батька — по німецьки подіб- ний батьком **dem Vater ähnlich**. Вода необхідна для чоловіка — по німецьки необхідна чоловікові **dem Menschen unentbehrlich**.

Die Nahrung ist dem Menschen unentbehrlich. Der Schüler dankt dem Lehrer. Die Mutter kocht dem Kinde die Speisen. Der Enkel ist dem Großvater ähnlich. Die Kinder sind dem Vater gehorsam. Die Schwester gibt dem Bruder das Buch.

Der Sohn ist der Mutter dankbar, Сын є вдячний матері.
Die Katze ist der Maus gefährlich, Кітка є (для) мивні небезпечна.
Der Müßiggang schadet der Gesundheit, Лінявство шкодить здоров'я.
Hole der Schwester Wasser! Привеси сестрі води!
Der Kaufmann verkauft der Tante Waren, Купець продає теті товари.

Примітка 30 В третім відмінку однини при іменниках жіночого роду кладеться родивник **der**.

Die Mutter gibt der Tochter Kleider; die Tochter ist der Mutter dankbar. Das Wasser ist der Pflanze unentbehrlich. Ist die Katze der Maus gefährlich? Wem verkauft der Kaufmann Waren? Der Kaufmann verkauft die Waren der Mutter und der Tante.

Die Wolle der Schafe ist den Menschen nützlich, Вовна овець є людям пожиточна.
Die Kälte ist den Pflanzen schädlich, Студій є шкідлива рослинам.
Gib den Pferden und den Kühen Heu und Stroh! Дай коням і коровам сіна і соломи!
Die Kinder sind den Eltern dankbar, Діти є вдячні батькам (родителям).
Der Lehrer befiehlt den Knaben, Учитель приказує хлопцям.
Die Schüler antworten dem Lehrer, Учні відповідають учителєві.